

ДАЛІ - ТІЛЬКИ НЕБО...

Вид з вентиляційної труби «саркофага».

Про ремонтно-реставраційні роботи по зміцненню стійкості вентиляційної труби діючого 3-го і колишнього 4-го енергоблока Чорнобильської АЕС газета недавно розповідала. До уваги читачів - журналістський репортаж з місця події.

МИ ПОСПІШАЄМО, бо вітер може посилитися - і на трубі негайно припиняться всі роботи...

Я ледь встигаю розсовати по кишенях захисного комбінезона запасні фотоплівки і касети до диктофона, як інженер служби охорони об'єкта «Укриття» Анатолій Усенко подає команду «На вихід» - і ми швидко залишаємо санпропускник. Через кілька хвилин, пройшовши ретельну перевірку документів на двох КПП, ми ввійшли в «саркофаг». У приміщенні, де оформляються наряди-допуски на виконання робіт, дозиметрист Олександр Карлов видав нам контрольні дозиметри, а начальник зміни цеху радіаційно-технологічного контролю Андрій Шпургун дуже прискіпливо провів інструктаж та перевірку необхідних знань з правил радіаційної безпеки. І ось, нарешті, ми з полегшенням на душі перейшли в розпорядження інженера цеху радіаційно-технологічного контролю Юрія Данченка. З таким надійним провідником, як Юрій Григорович, почуваш себе значно впевненіше, бо він - справжній ліквідатор і справжній «сталкер». З травня 1986 року, приїхавши з Балаковської АЕС (Саратовська область) на ЧАЕС, працював у цеху радіаційної безпеки, а з квітня 1991 року - одним з перших перейшов на об'єкт «Укриття»...

Щоб зекономити наші сили, Юрій Григорович повів нас звідси до підніжжя труби не по металевих трапах (це 75 метрів вертикального підйому по стіні «саркофага», а через працюючий 3-й енергоблок. Там ліфт підняв нас на 43-х метрову висоту і ми зайшли в приміщення без вікон, схоже на бункер або бомбосховище. Тут готувалися до виходу на трубу монтажники, газорізальники та електрозварювальники Київського АТ «Укренергомонтаж». Начальник зміни № 2 Сергій Іванов, який спостерігав на екрані телевізійного монітора за роботою своїх спеціалістів

на трубі, порадив: «Тут хоч і безпечно, але не затримуйтеся, бо погода може зіпсуватися - і вас не випустять на трубу. А якщо треба буде, то поговоримо вниз...» Я тільки встиг записати на диктофон прізвища тих, хто готувався до роботи, або відпочивав після спуску: Юрій Груб-чак, Володимир Пряников, Сергій Тарасов, Каміль Таїлов, Олег Длугаш, Олександр Синицин, Володимир Горлевий, Андрій Людкін, Олександр Никифоров, Сергій Денисенко, Віктор Гаман, Павло Дорошук, Микола Юрковський...

Аж ось, нарешті, і підніжжя труби. Вона така товстелезна, що в ній, напевно, могла б вільно пройти електричка метрополітену. А майданчик навколо труби, який здається з землі не більшим за кришечку від пляшки пива, такий величезний, що на ньому могли б танцювати вальс випускники цілого класу.

Перед підйомом Данченко ще раз нагадав: «Коли почнемо підніматися

вгору - не озирайтеся вниз. Металеві скоби обов'язково охоплюйте знизу великими пальцями рук - так міцніший захват. Захисні маски не знімати. У нас в цій ситуації головний захист від радіації - якомога корот-

ший час перебування у зоні підвищеного опромінення. Зараз одинадцять тридцять. Щоб вкластися в допустиму дозу - ми всі рівно через тридцять хвилин повинні знову бути на цьому місці. Все! Пішли»...

І Юрій Григорович, незважаючи на свої шістьдесят років, легко «пішов»

по вертикальній трубі вгору. За ним - Володимир Костенко з прес-агентства Чорнобильської АЕС. Далі я. А замикав нашу четвірку фотокореспондент групи інформації об'єкта «Укриття» Сергій Лапіга. Через люк ми невдовзі вибралися на перший перехідний майданчик і Данченко продовжив розповідь заступника начальника об'єкта «Укриття» Артура Корнєєва, перервану на землі:

- Після того, як спеціалістами Київського НДІ будівельних конструкцій та проектного інституту «Укрстальконструкція» було складено акт про аварійний стан вентиляційної труби внаслідок вибуху атомного реактора, працівники об'єкта «Укрит-

300 осіб. Отримана колективна доза опромінення під час дозиметричної розвідки і дезактивації становить понад 200 бер. Проектні роботи по зміцненню стійкості труби розробляв наш генеральний підрядник - колективне будівельно-монтажне підприємство «Укренергобуд». А безпосередньо замінною пошкоджених конструкцій та зміцненням окремих металевих зв'язок займаються спеціалісти Київського акціонерного товариства «Укренергомонтаж»...

Пройшовши ще 14 метрів по вертикалі, ми опинилися на другому майданчику. Тут під ударами молотків дзвенить і вібрує метал. Трищить і бризкає яскравими іскрами електрозварка. Троє чоловіків працюють так зосереджено, що вони, мабуть, не відірвалися б від своєї роботи навіть при появі інопланетян. Звідси несподівано помічаю вгорі між другим і третім майданчиком три прапори - України, США і Канади. Наш провідник пояснив:

- Їх підняли недавно робітники «Укренергомонтажу» Володимир Пряников, його син Андрій, Григорій Марченко, Володимир Князюкевич, Олександр Никифоров і Юрій Колпачихін на

РЕПОРТАЖ З «ГАРЯЧОЇ ТОЧКИ»

Робоча зміна у Юрія КОЛПАЧИХІНА, Григорія МАРЧЕНКА і Валерія МІШКОВА того дня тривала 27 хвилин.

вгору - не озирайтеся вниз. Металеві скоби обов'язково охоплюйте знизу великими пальцями рук - так міцніший захват. Захисні маски не знімати. У нас в цій ситуації головний захист від радіації - якомога корот-

тя провели в три етапи дезактивацію перехідних майданчиків, конструкцій кріплень та окремих вузлів. (Ми зняли з них таку кількість радіоактивних речовин, яка випромінювала до 800 рентген на годину). На цій роботі було задіяно до

честь США й Канади, які виділили 1 мільйон 800 тисяч американських доларів на оплату робіт по зміцненню стійкості вентиляційної труби...

Побачивши під ногами величезні металеві конст-

рукції, ми запитали у Юрія Григоровича, як їх вдається замінити на нові? Він пояснив:

- Вага кожної такої "штучки" від 200 до 800 кілограмів, діаметр до 32 сантиметрів, а довжина - до 11 метрів. Щоб вирізати пошкоджену конструкцію і спустити її на металевих тросах з висоти вниз на майданчик, а замість неї підняти й поставити нову, треба мати дуже високий професіоналізм і діяти безпомилково, бо можна полетіти вниз, як Карлсон. Щоб цього не трапилося, у Чорнобилі було споруджено в натуральну величину до другого майданчика металевий макет цієї вентиляційної труби. На ньому задалегідь відпрацьовуються всі майбутні операції, які потім виконуються в реальних умовах над "саркофагом"...

- *Представтеся, будь ласка*, - звертаюся до тих, хто зараз працює на трубі.

- Юрій Колпачихін.
- Григорій Марченко.
- Валерій Мішков.
- *Скільки триває ваша зміна?*

- Двадцять сім хвилин.
- *Які якості необхідні для роботи в таких умовах?*

- Передусім, уміння поважати дозиметристів. Вони відповідають за радіаційну безпеку і наше здоров'я.

- *Чи необхідна вам схильність до ризику?*

- Ні! Це нам не потрібне. Все, що ми робимо тут на висоті, продумане, розраховане і відпрацьоване на землі до дрібниць, щоб якісно виконати роботу і не набрати вищі від допустимих норм дози опромінення. Ризик необхідний або доцільний там, де немає ясності або від незнання ситуації. А нам тут все зрозуміле...

Глянувши на годинник, Данченко "порадував" нас

Хіросіми.

Але на іншу планету по вентиляційній трубі не залізеш...

Не відпочиваючи і не роззираючись навколо, ми всі, ніби якась фанстатична сороконожка з чотирма головами, знову подерлися вгору. Злегка дзеленить і вібує метал під ногами. Все сильніше й сильніше свистить повітря в легенях. Дихати стає все важче й важче, ніби респіратор на обличчі хтось посипав алебастром - і він почав кам'яніти. Ще кілька щаблів вертикально вгору! Ще... Ще... "Слава тобі, Господи!.." Я вже нагорі. Відійшовши кілька метрів, фотографую своїх супутників, які один за одним вибираються крізь металевий люк на останній, найвищий майданчик труби. Все! Далі - тільки небо...

Тут, на 150-метровій висоті, вітер свистить з такою силою, ніби мчиш на мотоциклі без захисного шолома. Верхівка труби злегка гойдається - і від цього мимоволі здається, що ми знаходимося на космічній станції. А навколо, куди не глянеш, величезні простори Чорнобильської зони. Як на долоні видно білосніжні квартали міста-красеня Прип'яті. Недобудовані енергоблоки ЧАЕС. Дві градирні, схожі на НЛО. Мереживо голубих водоканалів і чорну стрічку чорнобильської Амазонки - звивистої і стрімкої ріки Прип'ять серед зелених лісів. Сріблясті антени станції далекого космічного зв'язку і колишні поля, що заростають звіробоєм, ромашками і червоними маками.

Прапори України, США і Канади над «саркофагом»

дивним збігом обставин саме в той момент, коли ліквідатори закріплювали прапор на трубі, над "саркофагом" пролетіла велика зграя голубів...

Може то були душі перших загиблих ліквідаторів, які ціною власного життя врятували нас і наших дітей від радіоактивної смерті?..

За минулі 12 років після вибуху атомного реактора тільки в Україні вже померло 12 тисяч 519 ліквідаторів. Серед тих, кого спіймав через приціл невидимий снайпер із "саркофага" чимало й наших українських журналістів: Іван Лисенко, Владислав Бойко, Віталій Заруда, Володимир Ляскало, Михайло Одинець, Володимир Соколов, Олександр Бойченко, Володимир Сало, Сергій Титов, Віра Корсунська... Зовсім недавно снайпер з "саркофага" добив фотокореспондента "Сільських вістей" Івана Репіка. Після тяжкої операції в онкологічному відділенні чернігівської лікарні лежить в реанімації мій друг, колишній фотокореспондент газети "Вісник Чорнобиля" Володимир Савран, з яким мені довелося у серпні 1990 року в супроводі дослідників Комплексної експедиції Інституту атомної енергії імені Курчатова Костянтина Чечерова і Юрія Кобзаря пройти і проповзти на животах під уламками колишнього 4-го енергоблока до зрваного атомного реактора...

За достовірну інформацію з цього пекла багато журналістів заплатили своїм здоров'ям і своїм життям...

Про що думається ще на вершині атомного Евереста? Про тих справжніх чоловіків, які працюють по 27 хвилин там, внизу, на другому майданчику цієї труби. Вони піднімаються сюди на верхівку, пізніше, щоб завершити свою складну, важку і небезпечну роботу до кінця. І я подумки бажаю їм одного: щоб ніхто з них не потрапив у приціл невидимого чорнобильського снайпера, який стріляє без попередження і без промаху.

Микола ХРІЄНКО.
Фото автора.

Спеціальний кореспондент прес-агентства Чорнобильської АЕС Володимир Костенко (ліворуч) і фотокореспондент групи інформації об'єкта «Укриття» Сергій ЛАПІГА (праворуч).

новиною: "На цьому майданчику ми замість семи хвилин "з'їли" дванадцять. А тому треба прискорити темп підйому. Першим, щоб не затримувався на фотографування, йтиме Хрієнко. За ним - Костенко і Лапіга. Я буду замикаючим..."

Оце почалася справжня робота. Ось уже третій майданчик. Четвертий. П'ятий... Скільки ж тих металевих скоб вже лишилося внизу?! Ось крізь хмари прорвалося сонце - і моя тінь нагадує великого чорного павука, який лізе вгору по стовбуру гігантського дерева, рятуючись від чорнобильської

200 тонн урану... І написи солдат, яких вже, мабуть, немає серед живих: «Новосибирск. Омск. 06.07.87 год. В/ч 41173. Чернобыль». І підписи...

Тут, на верхівці вентиляційної труби, 1 жовтня 1986 року о 13 годині дня на висоті 150 метрів ліквідатори Олександр Юрченко, Валерій Стародумов і підполковник Олександр Сотников після підписання державного акту про завершення спорудження об'єкта "Укриття" підняли червоний прапор. Цей епізод тоді фотографував з землі фотокореспондент АПН Ігор Костін. За